

Chraňte své novorozené děti před dávivým kašlem

Od začátku ledna 2019 bylo hlášeno na Krajskou hygienickou stanici Moravskoslezského kraje **51 případů dávivého kašle, přičemž v uplynulém roce ve stejném období bylo hlášeno 27 onemocnění.** Jedná se tedy o téměř dvojnásobný vzestup. V letošním roce postihla nákaza černým kašlem 10 dětí mladších 1 roku a onemocnění **se nevyhnulo ani 3 novorozencům, kdy zdrojem nákazy byli dospělí příbuzní,** u kterých byl následně dávivý kašel rovněž potvrzen. Některé z těchto dětí měly těžký průběh onemocnění s nutnou hospitalizací na odděleních intenzivní medicíny a bylo třeba u nich zajistit životní funkce.

Dávivý kašel, neboli pertuse, dříve taktéž nazývaný černý, stodenní, zádušní kašel je vysoce nakažlivá kapénková infekce. Původcem onemocnění je bakterie *Bordetella pertussis*. Zdrojem nákazy je člověk. Onemocnění obvykle trvá 6 až 8 týdnů a při typickém průběhu má 3 stadia:

1. Katarální stadium:

Rýma, pokašlávání, většinou s trváním 10 - 15 dní. Obvykle ho klinicky nelze odlišit od jiných zánětů horních dýchacích cest

Obrázek 1

2. Záchvatové stadium:

Četné typické záchvaty dráždivého kašle. Na vrcholu záchvatu může docházet k apnoickým pauzám (tj. - vynechání dechu po dobu delší jak 20 sekund) zejména u malých dětí s následným sípavým nádechem. Záchvaty kašle se opakují denně po dobu 6 - 10 týdnů, ale u starších dětí a dospělých i déle. Záchvaty jsou častější v noci. Zejména u menších dětí pro únavu dýchacích svalů může docházet k hypoventilaci a k rozvoji nebezpečné hyperkapnie (vzestup koncentrace oxidu uhličitého v krvi). Stav mezi záchvaty kašle je zcela asymptomatický, bez stavu dušnosti, což odlišuje dávivý kašel od jiných respiračních infekcí.

3. Stadium rekonvalescence:

Trvá zvýšená dráždivost ke kašli na minimální podněty, tíže záchvatů a jejich frekvence se ale postupně snižuje.

Období nakažlivosti začíná na konci inkubační doby, nejvyšší je v časném období katarálního stadia, pak se postupně snižuje a končí obvykle 3 týdny po začátku paroxysmálního stadia či 5 dnů po léčbě antibiotiky.

Situace v České republice

V České republice patří dávivý kašel mezi povinně hlášená a dlouhodobě sledovaná infekční onemocnění. Od začátku tohoto roku bylo na Krajské hygienické stanice hlášeno celkem 630 onemocnění, přičemž v uplynulém roce ve stejném období bylo hlášeno téměř o 1/2 méně onemocnění, tj. 317 onemocnění. Z toho počtu onemocnělo dávivým kašlem 55 dětí mladších 1 roku, přičemž v roce 2018 onemocnělo za celý kalendářní rok celkem 53 takto starých dětí.

Je nutné si uvědomit, že v době před zavedením očkování dosahovala nemocnost černým kašlem několik desítek tisíců případů ročně a jednalo se o časté onemocnění zejména malých dětí s četnými komplikacemi. Po zavedení celoplošného povinného očkování v roce 1958 rychle klesaly počty případů černého kašle, ale nikdy nedosáhly nulových hodnot. V posledních letech pozorujeme stoupající trend onemocnění, imunita po očkování totiž s věkem pozvolna klesá, dochází postupně k tzv. vyvanutí postvakcinační imunity, a proto lze onemocnět v průběhu 3–5 let po očkování. Přesto je očkování velmi důležité, neboť snižuje pravděpodobnost těžkého průběhu onemocnění zejména u malých dětí a u imunitně oslabených jedinců a snižuje cirkulaci původce onemocnění v populaci.

U adolescentů a dospělých mívá dávivý kašel často mírný či atypický průběh, proto snáze uniká pozornosti, případně je u těchto nemocných chybně diagnostikováno jiné respirační onemocnění a jsou poté skrytým zdrojem infekce.

Dle Světové zdravotnické organizace (WHO) je nejlepší způsob ochrany novorozenců a kojenců před onemocněním očkování matek v těhotenství. Vhodně načasované očkování v graviditě vede k dostatečnému přenosu mateřských protilátek do těla plodu. Po narození je tak dítě mateřskými protilátkami chráněno před závažným průběhem onemocnění během nejkritičtějšího období dvou měsíců, kdy ještě nemůže být očkováno.

Doporučujeme:

- **při dlouhotrvajícím kašli** navštivte svého obvodního lékaře, který může provést tzv. nasofaryngeální výtěr a zajistit potřebná laboratorní vyšetření na dávivý kašel

Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje se

Na Bělidle 7, 702 00 Ostrava

Tel: 595 138 111, Fax: 595 138 109

podatelna@khsoba.cz, www.khsoba.cz, ID datové schránky: w8pai4f

- **novorozence a neočkované kojence chraňte před onemocněním**, zejména v prvních měsících života **omezte návštěvy i jen lehce pokašlávajících** příbuzných a známých. Jak již bylo výše uvedeno, u dospělých totiž není výjimkou lehký průběh onemocnění a tito jedinci ^{Obrázek 2} jsou pak zdrojem nákazy pro Vaše ještě neočkované děti.
- **pracovníkům neonatologických oddělení** doporučujeme očkování společně s tetanem. Rovněž upozorňujeme, pokud máte dlouhodobé respirační potíže, vyhledejte svého ošetřujícího lékaře, zůstaňte doma a nechte se vyšetřit na dáivý kašel, abyste nebyli skrytým zdrojem nákazy pro neočkované děti.

Je třeba si uvědomit, že výskyt onemocnění dáivým kašlem by bez celoplošného očkování populace byl mnohonásobně vyšší a těžké případy onemocnění by již nebyly ojedinělé.

Zdroje informací:

Webový portál, Státní zdravotní ústav, cit. 29.7.2019, dostupné z <http://www.szu.cz/tema/prevence/pertuse>

Webový portál, Wikiskripta.cz, cit. 29.7.2019, dostupné z: <https://www.wikiskripta.eu/w/Pertuse>

Webový portál, Ministerstvo zdravotnictví České republiky, cit. 30.7.2019, dostupný z: <http://www.mzcr.cz/>

Obrázek č. 1 , cit. 29.7.2019, dostupný z

<http://img.cz.prg.cmestatic.com/media/images/440x248/Feb2012/945571.jpg>

Obrázek č.2 , cit. 30.7.2019, dostupný z https://thumbs.dreamstime.com/thumb_179/1799414.jpg